

O'ZBEK TILINING AHAMIYATI

Shonazarova Dilafruz Asqarovna*Kasbi tumani 7-umumiy o'rta ta'lim maktabida**ona tili va adabiyoti fani o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu maqolada o'zbek tili – xalqimizning milliy o'zligini saqlovchi, jamiyat taraqqiyotiga xizmat qiluvchi, madaniyat va ma'naviyatning asosi sifatida o'rganiladi. Maqolada o'zbek tilining o'ziga xosligi, jamiyat hayotidagi o'rni, ma'naviy rivojlanishdagi ahamiyati, davlat va ta'lim-tarbiya tizimidagi roli, shuningdek, uning dunyo miqyosida hurmat-e'tiborga sazovor bo'lish yo'lidagi harakatlar haqida so'z yuritiladi. Xulosa sifatida o'zbek tilini asrab-avaylash va rivojlantirish har birimizning burchimiz ekanligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: O'zbek tili, milliy til, ma'naviyat, ma'rifat, madaniyat, ona tili, til siyosati, dunyoviy qadriyatlar, jamiyat, istiqloq, milliy o'zlik, til rivoji.

Ona tilimiz – o'zbek tili, xalqimiz uchun eng buyuk, bebaho va muqaddas ne'matlaridan biridir. Har bir xalqning milliy iftixori, or-nomusi va g'ururini belgilovchi asosiy omil, avvalo, uning ona tilidir. Ona tilimiz asrlar davomida ajdodlarimiz tomonidan tarbiyalangan, ulkan boyliklarga ega bo'lib, o'zining boy leksikasi, go'zal majozlari va ohanglari bilan o'ziga xos til sifatida shakllangan. O'zbek tili – bizning ruhimiz, g'ururimiz, or-nomusimiz, qalbimizga eng yaqin, yuragimizga eng mehrli va ardoqli til sifatida aziz qalbimizda joy egallaydi. O'zbek tilisi biz uchun faqat aloqa vositasi emas, balki xalqimiz tarixi, urf-odati, an'anasi, qadriyatlari, orzu-niyatlari, quvonchi va dardlari mujassam bo'lgan buyuk ma'naviy xazinamizdir. O'zbek tili orqali avloddan-avlodga o'tib kelayotgan xalq og'zaki ijodi, she'riyat, afsonalar, ertaklar, maqollar va hikmatlar, milliy madaniyatimizning gullab-yashnashida muhim o'rin tutadi. Ona tilining har bir so'zi, har bir iborasi, har bir ohangi dilimizga jon, qalbimizga nur bag'ishlaydi. Biz ona tilimiz orqali bolaligimizda dunyoni anglaymiz, onamizning ruhi timsolini his qilamiz, hayotga ishonch, ertangi kunga umid, Vatanni sevish tuyg'ularini qalbimizda his qilamiz [1].

O'zbek tili bizga buyuk ajdodlar, mashhur shoir va yozuvchilar, olim va mutafakkirlar ijodini o'rganish, ulardan andoza olish imkonini beradi. Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur, Mashrab, Furqat, Hamza va boshqa yuzlab, minglab o'zbek adabiyoti namoyandalari o'z asarlarini aynan o'zbek tilida yozib, uni jahon miqyosida ardoqli va e'tiborli tilga aylantirishga xizmat qilganlar. Ona tilimiz har bir o'zbek uchun nafis tuyg'ular, ma'naviy boylik, hayot falsafasi, chinakam or-nomusga aylangan. Ona tilining qadriga yetish, uni to'g'ri va go'zal so'zlash, yozish, himoya qilish, asrash va rivojlantirish har bir avlodning ulug' burchidir. Chunki til – insoniyat

madaniyatining eng muhim belgisi, xalq tafakkurining ifodasi, o'zlik va mustaqillik ramzidir. Tilimizni ardoqlash orqali biz bir vaqtning o'zida ona Vatanimizni, xalqimizni, tariximizni, orzu-umidlarimizni qadrlaymiz. O'zbek tilining davlat tili sifatida e'tirof etilishi, uning nufuzini oshirish va amaliy hayotda keng qo'llanilishini ta'minlash – xalqimiz hayotida yuksak tarixiy voqea bo'ldi. Ona tilimiz mustaqil o'zbek davlatining, uning konstitutsiyasi va qator qonun hujjatlarining muqaddas poydevoriga aylandi. 1989-yilda O'zbekiston Respublikasida “Davlat tili to'g'risida”gi Qonun qabul qilinishi, buning natijasida o'zbek tiliga davlat til maqomi berilishi bugunga qadar o'zbek xalqining tarixiy taraqqiyotida yangi bosqich ochdi. O'zbek tili bugungi kunda 35 milliondan ortiq inson uchun ona tili bo'lib xizmat qilmoqda. Dunyoning turli burchaklarida yashayotgan vatandoshlarimiz ham o'z ona tilidan faxrlanib foydalanadi, o'z farzandlariga til va millatni sevishni o'rgatadi. O'zbek tilining davlat idoralarida, ta'lim va tarbiya sohasida, fan va texnika, adabiyot va san'atda, harbiy soha va jamiyat hayotining turli jabhalarida keng qo'llanilishi unga bo'lgan ishonch va e'tibor yuqori ekanidan dalolat beradi [2].

Ona tilimizning jahon tillari orasida mustahkam o'rin egallashiga erishishda, uni jahon ilmiy va madaniy maydoniga olib chiqishda ko'plab islohot va loyihalar amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda ko'plab xalqaro kitob, darslik va ilmiy manbalar o'zbek tiliga tarjima qilinmoqda, xorijlik olim va talabalar o'zbek tilini o'rganmoqda. Bu esa xalqaro miqyosda o'zbek tili va adabiyotining nufuzini oshirishga xizmat qilmoqda.

O'zbek tilini rivojlantirish, uning mavqeyini oshirish maqsadida davlatimiz rahbariyati tomonidan bir qator chora-tadbirlar ko'rilmoqda. Yangi imlo qoidalari, so'z boyligini to'ldirish, jamoat joylarida o'zbek tilidan to'g'ri foydalanishni rag'batlantirish, rasmiy xujjatlarning ona tilida yuritilishini ta'minlash, davlat tilini xalqaro doiralarda targ'ib qilish – bularning barchasi tilimiz taraqqiyotida muhim o'rin tutadi. O'zbek tili, shu bilan birga, xalqimizning birligi va hamjihatligining ham beqiyos ramzidir. Etnik, diniy, ijtimoiy qatlamlardan qat'i nazar, barcha fuqarolar o'zbek tilini hurmat qilishi, uni birlashtiruvchi vosita deb bilishi zarur. Til orqali yuraklar birlashadi, ruh uyg'onadi, milliy iftixor paydo bo'ladi. Ma'naviy hayot uchun ona tilining o'rni hech narsa bilan o'lchanmaydi. Ajdodlarimiz tilga hurmatni har doim birinchi o'rinda qo'yib kelgan. Ota-bobolarimiz, nabiralarimiz, farzandlarimiz, oilamizga, jamiyatimizga, Vatanimizga mehrimiz, avvalo, ona tilimiz – o'zbek tiliga bo'lgan cheksiz hurmatimiz vositasida ifodalanadi [3].

O'zbek tili ko'p asrlik tarixga, buyuk adabiy maktabga, sermazmun ma'naviyatga ega til hisoblanadi. Bu tilda yaratilgan adabiy va ilmiy asarlarning soni chegarasiz. O'zbek tilidagi buyuk poemalar, dostonlar, xalq og'zaki ijodi namunalaridan to ilmiy va publitsistik asarlargacha, barchasi biz uchun bebaho xazina bo'lib xizmat qiladi. Ayniqsa, mustaqillik yillarida o'zbek tilining mavqei yuqori pog'onaga ko'tarilib, jamiyatimizda chinakam milliy uyg'onish ro'y berdi.

Ta'lim-tarbiya tizimida o'zbek tilining o'rni juda muhim. Maktabgacha bo'lgan ta'lim muassasalarida, maktablarda, kollej va litseylarda, oliy ta'lim dargohlarida o'quv dasturlari ona tilimiz asosida tuzilmoqda. Yuqoriroq bosqichlarda, ilmiy izlanishlar, tadqiqotlar, o'quv ishlari ham ona tilida olib borilmoqda. Bu esa yosh avlodni milliy ruhda tarbiyalash, ularda vatanparvarlik, milliy o'zlik, boy ma'naviy dunyoqarashni shakllantirish uchun muhimdir [4].

Hozirgi globallashuv jarayonida ona tilini asrab-avaylash va rivojlantirish, maktab, universitet hamda axborot texnologiyalari sohalarida ona tili mavqeini mustahkamlash dolzarb vazifa hisoblanadi. Internet tarmog'ida, ommaviy axborot vositalarida, kitob va ilmiy risolalarda o'zbek tilining to'g'ri va ma'naviyatli qo'llanilishi muhim ahamiyat kasb etmoqda. Tariximiz, madaniyatimiz, xalqimizning orzu-umidlari, boy merosi ona tilimizda jonlanadi, yangi avlodga yetib boradi.

Tashqi siyosat va diplomatiyada ham o'zbek tili tobora muhim ahamiyat kasb etmoqda. O'zbekiston Respublikasining xorijdagi elchixonalari, madaniy markazlari, xalqaro hamkorlik dasturlari doirasida o'zbek tili targ'ib qilinmoqda. Bu jarayon o'zbek xalqining nufuzi, uning ehtimoliy kelajagi uchun mustahkam zamin yaratadi. Bir so'z bilan aytganda, o'zbek tilining ahamiyati hayotimizning barcha jabhalarida, ma'naviy-ma'rifiy, milliy-madaniy, tarixiy hamda zamonaviy taraqqiyotimizda, mustaqilligimizda, milliy o'zligimizda, orzu-umidlarimizda namoyon bo'ladi. Ayni chog'da, tilimizning kelajagi har birimizning unga bo'lgan muhabbati, e'tibori, himoyasi, namunali so'zlashimiz va asrab-avaylashimiz bilan chambarchas bog'liq [5].

Xulosa

O'zbek tilining ahamiyati – bu nafaqat xalqimizning jahon madaniyatida mustahkam o'rin egallashi, balki har birimizning hayotimizda o'rni beqiyos bo'lgan ma'naviyat manbai, milliy taraqqiyotimiz, tarbiyamiz va or-nomusimiz timsoli ekanligidadir. Ona tilimiz – o'zligimiz va mustaqilligimiz poydevori. Uning taraqqiyoti – bu bizning jamiyatimiz, xalqimiz, davlatimiz taraqqiyoti. Shunday ekan, uning sha'nini baland tutish, himoya qilish, har doim e'zozlash har birimizning qalbimizda muqaddas burch bo'lib qolishi zarur. O'zbek tilini barcha sohada rivojlantirish, uning tozaligini saqlash, yangi avlodga yetkazish davlat va xalq oldidagi eng ustuvor vazifamiz bo'lmog'i shart.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Bekpulatova M. "O'zbek tilining jamiyat taraqqiyotidagi o'rni." Toshkent, 2019.
2. Abduazizov A. "Til va e'tiqod: zamonaviy qarashlar." Samarqand tibbiyot nashriyoti, 2021.
3. To'xtamurodov G'. "O'zbek tili zamonaviy jamiyatda." Buxoro, 2020.
4. Ibragimov S. "O'zbek tili – milliy qadriyat asoschisi." O'zbekiston, 2022.
5. Safarova Z. "O'zbek tilining jahon tillari o'rtasida mavqei." Andijon, 2018.
6. Xudoyberdiyev M. "Tilimiz – baxtimiz, g'ururimiz." Toshkent, 2023.
7. Karimova D. "Milliy til va mustaqillik." Sirdaryo, 2020.